

Motion till riksdagen 2011/12:So605

av Björn von Sydow m.fl. (S)

Äldrepolitik

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om en parlamentarisk utredning inom äldrepolitiken i de delar som motionen berör.

Motivering

Tiden är mogen för att tillsätta en motsvarighet till den parlamentariska äldreberedningen, Senior 2005, som 2003 lämnade sitt betänkande Äldrepolitik för framtiden. 100 steg till trygghet och utveckling med en åldrande befolkning (SOU 2003:91).

Bakgrunden till vårt förslag är att andra aspekter av de offentliga trygghetssystemen är under motsvarande parlamentariska utredningar. Det handlar om Socialförsäkringsutredningen, där våra sociala försäkringar utreds och troligen kan komma att förändras. Det gäller också den ganska nyligen tillsatta parlamentariska utredningen om pensionerna.

I båda dessa utredningar behandlas framför allt de ekonomiska transferringarna – sjukförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen, förtids- och rehabiliteringsförsörjningen och pensionssystemen. Utredningarna behandlar också de närliggande, kompletterande systemen, de avtalsbaserade försäkringar som finns och relevant skattelagstiftning.

Det är viktigt och värdefullt att detta sker. Men det är lika angeläget att det som berör de äldres livssituationer i vidare mening behandlas parlamentariskt. Det gäller självklart sjuk- och äldreomsorgen, boendet för äldre, men mycket mer.

Många av de perspektiv som Senior 2005 uppmärksammade är säkert lika relevanta nu som för knappt tio år sedan. Andra frågor kan ha förskjutits.

Senior 2005 hade ett bredare perspektiv än bara samhällets ansvar inom sjuk- och äldreomsorgen för våra äldre. Man behandlade även attitydfrågorna.

Fel! Okänt namn på

Om de äldre ställs utanför, skapas lätt negativa attityder. Skillnaderna mellan individer och sociala grupper tenderar att öka med stigande ålder. Demografin utvecklas i riktning mot att allt fler lever allt längre, vilket är något mycket positivt. Samhället blir allt mer beroende av de insatser som den äldre delen av vår befolkning kan bidra med.

Ett genomgående perspektiv i Senior 2005 är att det finns anledning till allvarlig oro för samhällspolitiken kring de äldre, inte minst på den nationella nivån. Inom politiken bromsar gamla schablonbilder av åldrandet och äldre människor nytänkande och sociala uppfinningsförmåga. Man ska inte heller främst se äldre människor i relation till vård- och omsorgsbehov.

Från ett socialdemokratiskt perspektiv kan vi inte vara nöjda med att äldrepolitiken blir liktydigt med äldreomsorgspolitik, och äldrepolitik får inte heller bli det enda område där frågor kring äldre människor behandlas. Vi är inte övertygade om att det är sant eller klokt att behandla äldres levnadsförhållanden med ett offentlig-finansiellt katastrofscenario 2040! Att skatterna därför måste öka med 7–10 procent av landets inkomster. Eller att de äldres sjuk- och äldreomsorg måste privatiseras på olika sätt, så att skillnaderna ökar oss människor emellan i Sverige.

Men vi vill att i de ständigt pågående samhällsekonomiska förändringarna som dagens globalisering pressar fram, måste de äldres trygghet och välfärd och delaktighet ständigt finnas med – i alla aspekter! Vi vill lösa äldreomsorgs- och sjukvårdsorganisationen politiskt, inte med juridiska avgöranden eller förvaltningsavgöranden eller en total dominans av experter. Vi är beredda att ta konflikter med andra partier kring värdegrunden i äldrepolitiken. Vi vill ha solidariteten som utgångspunkt för de äldre, liksom vi har för barnen i samhället.

- ? Vi bör beakta värdet av ”validering” för den del av befolkningen som är 50 år och äldre så att de som vill kan skaffa sig en ny yrkeskompetens. Validering av detta slag kan bli ett sätt för många att få tillträde till utbildning för dem som saknar formella utbildningsbehörigheter.
- ? Det lokala arbetet att främja äldre människors delaktighet i samhällslivet bör stimuleras och kanske till och med premieras, också vid sidan av arbetslivet.
- ? Diskrimineringslagen bör innefatta förbud mot alla former av diskriminering på grund av ålder, dvs. också utanför arbetslivet och utbildningslivet. Hyresvärdar, till och med sjukvården, och andra kan tyvärr ännu fortsätta med att godtyckligt utestänga åldersgrupper.
- ? Forskningen om äldre människors hälsa och levnadsförhållanden, bl.a. läkemedelskonsumtion, måste stimuleras och vidareföras till utbildningarna. De senaste årens prognostiserade nedgång av antalet yrkesverksamma geriatriker måste brytas.
- ? I näringspolitiken bör det skapas utrymme för teknikutvecklings- och innovationsprogram som riktar sig till de äldre konsumenterna, där efterfrågan ännu inte kommit till uttryck på marknaden.
- ? Kommunernas boendeplanering bör kompletteras med lokala processer där äldre är djupt delaktiga, kring äldres boende. Detta är en av de viktigaste

Fel! Okänt namn på

framtidsfrågorna i ett samhälle med en åldrande befolkning, där denna måste bli delaktig och ges en moralisk rätt att ställa krav!

- ? Vi måste öka personalens kompetens att arbeta med frågor som berör olika former av aktiviteter hos äldre med behov av vård och omsorg. Just nu uppmärksammas det positiva som hundar för med sig för äldre och det måste personalen så klart kunna hantera!
- ? Reglera och utveckla kommunernas skyldighet att stödja anhöriga och närstående till äldre, som vårdas av dem. Stödet ska finnas och gå till dem som behöver det.

Vi lever i ett pluralistiskt Sverige. Men jämlikhets- och jämställdhetsidéerna har ett djupt fäste här. De behöver utvecklas i varje tid och samhällets resursanvändning likaså. Vi anser att attitydfrågorna är avgörande, eftersom de är en förutsättning för yngre och medelålders människors vilja att satsa skattepengar på vård och omsorg för de äldre. Ska det lyckas måste också de som blir över 60 år förändra sin syn på sitt eget åldrande, från att se sig själva som "pensionärer" utan egentligt ansvar för sina äldreår, till att vara aktiva medborgare med eget ansvar så länge deras fysiska och psykiska tillstånd tillåter det. På det sättet kan vi skjuta vårdbehoven längre fram i tiden och de yngre kan se vad som då verkligen behövs för människovärdet! En bred parlamentarisk utredning behövs med dessa bredare perspektiv för ögonen. Vi föreslår därför att riksdagen tillkännager tillsättandet av en parlamentarisk utredning inom äldrepolitiken i de delar som motionen berör.

Stockholm den 29 september 2011

Björn von Sydow (S)

Catharina Bråkenhielm (S)

Carin Runeson (S)

Phia Andersson (S)

Shadiye Heydari (S)

Anna-Lena Sörenson (S)

Kurt Kvarnström (S)

Roza Güclü Hedin (S)